

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.436/2019/10.

A tanács tagjai: Farkas Attila a tanács elnöke, előadó bíró
 . Gáspár Mónika bíró
 . Csőke Andrea bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Ravasz László ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: dr. S.D. kamarai jogtanácsos

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.149/2018/10/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 36.P. 20.121/2016/25. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet elutasítja.

A jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 (kétszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 2.281.700 (kétfmillió-kétszáznyolcvanegyezer-hétszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2008. augusztus 18-án 153.846 CHF összegű kölcsön folyósítására részben hitelkiváltási, részben szabad felhasználási célra deviza alapú kölcsönszerződést, valamint annak biztosítására jelzálogszerződést kötött az alperessel.
- [2] A futamidő 300 hónap volt azzal, hogy az alperes 5 éves türelmi időt biztosít a felperes részére, amely 5 év alatt a felperes csak az esedékes ügyleti kamatot és kezelési költséget köteles megfizetni. A szerződés szerint a csökkentett törlesztés időszakának, a türelmi időnek az elteltét követően a kölcsön teljes lejártáig a kölcsön törlesztőrészeit az alperes az üzletszabályzat szerinti annuitás (kamatt, kezelési költség és tőke egyenlő havi részletekben való megfizetése) módszerével állapítja meg, az új törlesztőrészlet összegét és az első törlesztés napját az esedékesség napját megelőző 10. napon közli a felperessel, aki az így meghatározott törlesztőrészletet esedékességgkor maradéktalanul köteles megfizetni. Rögzíti a szerződés, hogy a számítási módszer lényege, hogy a havi törlesztőrészekben belül, a futamidő kezdetén nagyobb arányt képeznek a járulékok és a futamidő előrehaladtával fokozatosan nő a tőketörlesztés mértéke.
- [3] A hitelkiváltási célra nyújtott kölcsönösszege 14.090.234 Ft, az ehhez kapcsolódó éves induló kamatláb a türelmi idő alatt 4,95%, a türelmi idő után 4,45%, az első kamatperiódus havi törlesztőrésze pedig 447 CHF volt. A szabad felhasználású kölcsönösszege 45.460 CHF volt azzal, hogy a maximális folyósítás összege 5.909.766 Ft. Az ehhez a kölcsönösszegehez kapcsolódó induló éves kamatláb a türelmi idő alatt 6,74%, a türelmi idő után 6,24%, az első kamatperiódus havi törlesztőrésze pedig 255 CHF volt.
- [4] A kölcsönszerződés általános részének 7.7. pontjában a felperes nyilatkozott, hogy a kölcsön igénybevételevel együtt járó, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot teljes mértékben maga viseli. A szerződés 7.10. pontjában kijelentette, hogy a kölcsönszerződés vonatkozásában az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megkapta és azt megértette.
- [5] A kölcsönszerződéshez kapcsolódóan a felperes a szerződés megkötését megelőzően, 2008. július 23-án egy tájékoztatót vett át a deviza alapú kölcsönszerződés kockázatairól. A Tájékoztató a devizahitel kockázatairól elnevezésű okirat egyebek mellett kitért a devizahitel fogalmára, a devizahitelezés költségeire és kockázataira, a kamatváltozással összefüggő kockázatra, annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatására, valamint az árfolyamkockázatra, és rögzítette, hogy a kölcsön összege devizában kerül meghatározásra, és a tartozás nyilvántartása is ebben a pénznemben történik. „Az alacsonyabb kamatlábak miatt a devizahitelek törlesztőrésze jelenleg tipikusan alacsonyabb a forint kölcsönökénél. A devizában nyilvántartott kölcsönök azonban rendelkeznek néhány olyan jellemzővel, amelyek esetlegesen további költségeket és/vagy kockázatokat jelenthetnek. (...) A devizahitelek esetén a forint árfolyamának változása is módosíthatja a forintban kifejezett törlesztőösszeget, miközben a kölcsön devizában kifejezett törlesztőösszege változatlan. Ennek a hatásnak a kezelése, illetve az ebből fakadó bizonytalanság csökkentése érdekében ún. elszámoló árfolyamot alkalmaz az alperes. Az elszámolt és a valós árfolyamok eltéréseiből adódó törlesztőösszeg-különbözet elszámolása a kamatperiódust követően esedékes.” A felperes kijelentette, hogy tudatában van a deviza alapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit.
- [6] 2008. augusztus 18-án közjegyzői okiratba foglalták a felperes egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatát, amelyben a felperes kijelentette, hogy az alperessel 2008. augusztus 18-án kölcsönszerződést kötött 153.846 CHF, legfeljebb 20.000.000 Ft összeg tekintetében, részben hitelkiváltási, részben pedig szabad felhasználási célra. A közjegyzői okirat emellett magában foglalja a felek által megkötött kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés rendelkezéseit.
- [7] Az alperes a kölcsönszerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételekkel összefüggésben a külön törvényen alapuló elszámolási kötelezettségének eleget tett. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperések keresete és az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes módosított keresetében a felek közti kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte elsődlegesen az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségére, másodlagosan pedig arra hivatkozással, hogy a szerződés nem foglalja magában a törlesztőrészletnek a türelmi idő lejártát követő összegét, így a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján semmis. Arra is utalt, hogy a türelmi idős konstrukció a megítélése szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése értelmében önmagában is tisztességtelen, mivel mind a kamatfizetési kötelezettség, mind az árfolyamváltozás terhe szempontjából hátrányosabb a fogyasztó számára a folyamatos fizetésű annuitásos konstrukciónál. Jogkövetkezményként elsődlegesen az árfolyamkülönbözet figyelmen kívül hagyásával 12.939.996 Ft-ban kérte tartozását megállapítani azzal, hogy a tartozást évi 4,2%-os kamattal 180 havi egyenlő részletben vállalja kiegyenlíteni. Másodlagosan tőketartozása 21.020.848 Ft-ban történő meghatározását kérte, amelyet a mindenkorli jegybanki alapkamattal, ugyancsak 180 havi egyenlő részletben vállalt megfizetni.
- [9] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetét elutasította. Határozata indokolásában megállapította, hogy a felperes 2008. július 23-án külön okiratban megfelelő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról, a felek közti kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat viselésre vonatkozó kikötése erre figyelemmel átláthatónak minősül. Nem találta megalapozottnak az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megsértésére alapított keresetet sem, álláspontja szerint a kölcsönszerződés a törlesztőrészleteket megfelelően, kiszámítható módon tartalmazza.
- [11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint annak, aki az érvénytelenség megállapítását és az érvénytelenség következtében neki visszajáró ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás elszámolását kéri, késznek és képesnek kell lennie arra, hogy az általa kapott szolgáltatást is egy összegben visszaadja. A felperes azonban úgy kérte a szerződés érvénytelenségére alapítottan fennmaradó tartozásának megállapítását, hogy a tartozás egyösszegű teljesítését nem ajánlotta fel, a szerződés érvényessé nyilvánítása iránti kérelmet nem terjesztett elő, a tartozást részletekben kívánta teljesíteni. Keresete ezért nem felelt meg az 1/2010. (VI.28.) PK véleményben foglaltaknak, így a kereset már önmagában ebből az okból sem volt teljesíthető.
- [12] Ettől függetlenül a másodfokú bíróság érdemben is vizsgálta a felperes által megjelölt érvénytelenségi okokat. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megsértését nem látta megállapíthatónak, és ezzel összefüggésben arra is rámutatott, hogy a peres felek közötti kölcsönszerződésben alkalmazott türelmi idős konstrukció nem minősíthető tisztességtelen szerződést feltételt jelentő konstrukciónak. Az ilyen szerződéses konstrukciónak ugyanis a felperes hivatkozásával ellentétben nemcsak hátrányai, hanem előnyei is vannak a fogyasztó számára, nevezetesen az, hogy 5 éven keresztül a fizetőképességéhez viszonyítva relatíve alacsonyabb törlesztési kötelezettség keletkezik, ami az adott esetben a felperes számára nem lehetett közömbös, hiszen részben kölcsönkiváltás céljából vette fel a perbeli kölcsönt.
- [13] Az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem találta bizonyítottanak, hogy az alperes a perbeli kölcsönszerződés megkötését megelőzően az általa állított tartalmú külön tájékoztatást adta a felperesnek az ügylethez kapcsolódó árfolyamkockázatról. A kölcsönszerződés 7.7. pontjában rögzített, az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés pedig önmagában nem világos és érthető. Az érintett szerződéses feltételből fakadó egyensúlytalanságot azonban az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3. tv.) kiküszöbölte, és így

kezelte az árfolyamkockázatot. A szerződés részleges, illetve teljes érvénytelensége ezért a felperes által megjelölt okokból az ítéltábla megítélése szerint nem állapítható meg.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős ítélet ellen - tartalmilag - elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése, az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a keresetének helyt adó döntés meghozatala, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [15] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti az rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdését, 209. § (1) és (4) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, 226. § (1) bekezdését, 237. § (2) bekezdését, 239. § (2) bekezdését, 277. § (1) bekezdés a), b), c) pontját, az rHpt. 203. § (6) bekezdését, a DH3. tv. rendelkezéseit, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdését.
- [16] Állította, hogy keresete érdemben elbírálható volt, az érvénytelenség jogkövetkezményei közül a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben nemcsak az érvényessé nyilvánításnak, hanem az eredeti állapot helyreállításának vagy a hatályossá nyilvánításnak is helye volt. Kiemelte, hogy a jogkövetkezményekről a bíróság hivatalból dönthet. Véleménye szerint az adott esetben az eredeti állapot helyreállítása lehet indokolt úgy, hogy a felvett kölcsönösszeg és a visszafizetett összeg különbözete erejéig áll fenn tartozása.
- [17] Véleménye szerint az ügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy az alperes az árfolyamkockázat tekintetében eleget tett-e a tájékoztatási kötelezettségének. Kiemelte, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével az alperes tudomására hozott szerződési célja és akarata arra irányult, hogy olyan szerződéses kapcsolat jöjjön létre közte és az alperes között, amelyből eredően a futamidő végéig kisebb fizetési kötelezettsége származik, mintha forintkölcsönt vett volna fel. Állítása szerint az alperes a szerződéskötést megelőző tárgyalások során vállalta is, hogy ilyen kedvező, általa stabilan törleszhető kölcsönt nyújt a részére. Megjegyezte, hogy a hitelbírálat során vizsgálnia is kellett volna az alperesnek, hogy vagyoni és jövedelmi viszonyai alapján a futamidő végéig képes-e a kölcsön visszafizetésére, az általa nyújtott fedezet elegendő lesz-e. Ervelése szerint az alperesnek fel kellett volna hívnia a figyelmét arra, hogy a deviza alapú kölcsön olyan kockázatos szolgáltatás, amely hátrányos esetben azt is előidézheti, hogy az ügylet összköltsége és a törlesztőrészek akár a háromszorosára is emelkedhetnek, illetve hogy jóval kedvezőtlenebb lehet számára a deviza alapú kölcsön, mint a forintkölcsön. Az ügylet gazdasági hatásait csak ilyen tájékoztatás alapján tudta volna felmérni. Az alperes azonban semmilyen tájékoztatást nem adott a részére a szerződéskötést megelőzően a vonatkozásban, hogy az árfolyamváltozás milyen hatással lesz a törlesztőrészekre. Ha az alperes maga sem volt tisztában azzal, hogy az általa nyújtott devizakölcsön alkalmas-e a felperes által a szerződéskötéssel elérni kívánt cél megvalósítására, és emiatt téves tájékoztatást adott a részére a kölcsön kockázatairól, ez az alperes terhére esik, és akár a szerződés érvénytelenségéhez is vezethet. Megjegyezte, hogy az alperesi tájékoztatás alapján joggal feltételezhette, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve a jövedelme terhelhetőségi szintjéig korlátozott. Azzal ugyanis, hogy az alperes úgy ítélte meg, hogy a részére nyújtható kölcsön, vagyis hitelképesse nyilvánította, tartalmilag azt állapította meg, hogy a deviza alapú kölcsönszerződésből eredő kockázatok az ő vonatkozásában nem olyan mértékűek, amelyek a számára fizetési vagy megélhetési nehézséget okoznának. Véleménye szerint egyébként az alperes a deviza alapú kölcsönöket a saját gyakorlatában a nagyobb nyereség, saját gazdasági céljainak elérése érdekében vezette be és alkalmazta.
- [18] Végül arra hivatkozott, hogy a DH3. tv. a jogerős ítéletben kifejtettekkel ellentétben az álláspontja szerint nem zárja ki az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelenségének megállapítását, nem küszöbölte ki a deviza alapú kölcsönszerződések érvénytelenségét.

- [19] A felülvizsgálati eljárás során a felperes felülvizsgálati kérelmét több ízben kiegészítette, és előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozta abban a kérdésben, hogy a 93/13/EGK irányelv mellékletének 1/b. és 1/q. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy tisztességtelen az a szerződési rendelkezés, amely kötelezően előírja a kölcsönszerződés közokiratba foglalását és ezáltal megakadályozza, illetve korlátozza a fogyasztót abban, hogy a deviza alapú szolgáltatás megszegéséből eredő igényét perben érvényesítse, illetve ilyen igény érvényesítése érdekében pert indítson, annak ellenére, hogy mindezeket a közokiratba nem foglalt szerződések esetén, ahol nincs lehetőség közvetlen végrehajtásra, akár a pénzügyi szolgáltató által megindított perben is megteheti.
- [20] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [21] A Kúria a jelen felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértések körére tekintettel nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a felülvizsgálati kérelemben megjelölt uniós jogszabálynak a közvetlen végrehajtás lehetőségét előíró általános szerződési feltételekkel kapcsolatos értelmezése tekintetében. A felperes indítványában megjelölt kérdés ugyanis nem képezte a jelen per tárgyát, nem kapcsolódott a felülvizsgálati kérelemben szereplő, a jogerős ítélettel szemben felhozott jogszabálysértésekre hivatkozásokhoz. Az indítvány tekintetében tehát az rPp. 155/A. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott feltételek nem teljesültek.
- [22] A jogerős ítéletet a Kúria az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az ott megjelölt okokból nem találta azt jogszabálysértőnek.
- [23] Előrebocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, a felülvizsgálat az rPp. 270. § (2) és (3) bekezdésében megnevezett jogerős határozatok ellen jogszabálysértésre alapítottan igénybe vehető rendkívüli perorvoslat.
- [24] A felülvizsgálat alapjául szolgáló jogszabálysértés anyagi és eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt lehet. Az eljárási szabályok megsértése azonban az rPp. 275. § (3) és (4) bekezdése értelmében csak akkor adhat alapot a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, ha lényegesen kihatott az ügy érdemi elbírálására.
- [25] Mindezeknek megfelelően a felülvizsgálati kérelem előterjesztője kérelmében a jogszabálysértés megjelölése körében arra hivatkozhat, hogy valamely, az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási szabály megsértésére került sor, illetőleg a döntés meghozatala során nem a megfelelő anyagi jogszabályt alkalmazták, vagy az egyébként irányadó anyagi jogi szabályt tévesen értelmezték.
- [26] Jogszabálysértést jelent a megalapozatlanság is, ha az eljáró bíróságok a tényállást kellően nem tárták fel, noha a felek a szükséges bizonyítást felajánlották, illetőleg a bizonyítási indítványok előterjesztése azért maradt el, mert a felek előzőleg a bizonyítandó tények és a bizonyítási teher körében nem kaptak az rPp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő tájékoztatást, vagy e vonatkozásban téves tájékoztatást kaptak. A felülvizsgálat alapjául szolgálhat, tehát jogszabálysértést eredményez a megalapozatlanság abban az esetben is, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás a lefolytatott bizonyítás anyagától eltér, iratellenes, illetőleg ha a bíróság a bizonyítékok egybevetése és értékelése során kirívóan okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmazó következtetésre jutott. A bizonyítékok okszerű mérlegelése azonban felülvizsgálattal nem támadható. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ún. felülmérlegelésére nem kerülhet sor. Nem hivatkozhat a jogszabálysértés megjelölése körében a felülvizsgálati kérelem előterjesztője új tényekre, illetve olyan kérdésekre sem, amelyekkel az ügyben eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában a perben nem foglalkozhattak.
- [27] A felülvizsgálati kérelemnek az rPp. 272. § (2) bekezdésében felsorolt tartalmi kellékekkel kell rendelkeznie. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére

irányuló határozott kérelem. Az rPp. 270. § (1) és (2) bekezdései értelmében - miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte - a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet - vonatkozó részében - a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával.

- [28] A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie. A felülvizsgálati kérelmet az rPp. 273. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati határidő elteltét követően nem lehet megváltoztatni, így újabb, a határidőben benyújtott kérelemben nem szereplő jogszabálysértésekre hivatkozásokkal sem lehet kiegészíteni azt.
- [29] A Kúria mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati határidő elteltét követően, a felülvizsgálati eljárás során előterjesztett felperesi beadványoknak az eredeti felülvizsgálati kérelemben nem szereplő hivatkozásait érdemben nem vizsgálhatta.
- [30] A felperes érdemben vizsgálható jogszabálysértésre hivatkozásaival kapcsolatban a Kúria álláspontja a következő:
- [31] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) 37. § (1) bekezdése értelmében a törvény hatálya alá tartozó szerződések érvénytelensége esetében a jogosult az érvénytelenség jogkövetkezményei közül a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának alkalmazását kérheti.
- [32] Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről a bíróság - a felperes helyes álláspontjának megfelelően - a fél kérelmétől eltérő módon is rendelkezhet, csupán olyan megoldást nem alkalmazhat, amely ellen mindegyik fél tiltakozik [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont].
- [33] Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontja, amelyre a másodfokú bíróság hivatkozott a jogerős ítélet indokolásában, az érvénytelenség jogkövetkezményei közül az eredeti állapot helyreállítására vonatkozik, amelynek alkalmazása a jelen ügyben a DH2. tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel fel sem merülhetett. A PK vélemény 4. pontjában megfogalmazott követelmény teljesítésének elmaradása tehát a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítását nem zárja ki. A részletekben történő teljesítés iránti kérelem előterjesztése egyébként sem jelenti azt, hogy a fél nem hajlandó vagy nem képes a számára teljesített szolgáltatást visszatéríteni. A részletfizetés iránti kérelemhez a bíróság nincs is kötve, a körülmények mérlegelésével maga döntheti el, hogy a kérelem megalapozott-e, teljesítése indokolt-e.
- [34] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes keresete nem felel meg az 1/2010. (VI. 28.) PK véleményben foglaltaknak, ezért önmagában ebből az okból el kell utasítani.
- [35] Helyesen mutatott rá a felperes arra is, hogy a DH3. tv. rendelkezéseinek nem tulajdonítható a jogerős ítéletben bemutatott joghatás, vagyis az, hogy a törvénnyel elrendelt forintra átváltás megszüntette a fogyasztó fizetési kötelezettségére vonatkozó további szerződéses feltételek - így az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötés - érvénytelensége vizsgálatának lehetőségét az érvénytelenség jogkövetkezményeire kiterjedően. A DH3. tv. 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjából, 2. § (1) bekezdés j) pontjából, 3. § (1), (3) és (4) bekezdéseiből, 10. §-ából, 15. §-ából egyértelműen kitűnően, a törvény a jövőre nézve rendelkezett a hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a

továbbiakban: DH1. tv.) szerint érvénytelen szerződési feltételekkel összefüggésben [DH1. tv. 3. § (1) bekezdés, 4. § (1) és (2) bekezdés] a DH2. tv. alapján teljesített elszámolás eredményeként kimutatott és még fennálló tartozás tekintetében a meg nem szűnt szerződések törvény erejénél fogva bekövetkező módosulásáról, illetve a DH2. tv. alapján kimutatott tartozás adott devizaárfolyamon forintkövetelésre való átváltásáról. A DH3. tv. a fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések közül a DH1. és DH2. tv.-ekkel rendezett két tisztességtelen szerződési feltétel elhagyásával, a pénzügyi intézmények számára előírt elszámolás eredményeként kimutatott tartozás - ideértve a még meg nem szűnt szerződésekből eredő törlesztőrészlet-fizetési kötelezettséget - árfolyamkockázatnak kitettségét szüntette meg a jövőre nézve, a megjelölt fordulónappal. A törvény tehát a fogyasztókat terhelő árfolyamkockázatot a hatálya alá tartozó szerződések tekintetében az elszámoláshoz igazított fordulónap szerinti hatállyal a jövőre nézve szüntette meg, nem küszöbölte ki a szerződéskötés és a törvényben meghatározott fordulónap között eltelt időben jelentkező árfolyamváltozás hatását.

- [36] A DH3. tv. a hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések megkötésének időpontjára visszamenőleg nem rendezte az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó - esetlegesen - érvénytelen szerződéses kikötések joghatását, mindez a jogszabálynak nem volt célja, szabályaiból közvetve sem vezethető le az előzőekkel ellentétes tartalom. A DH3. tv. - a DH1. és DH2. tv.-nyel kifejezetten összekapcsolt, a részletszabályokban is következetesen érvényesülő - tárgyi hatálya nem terjed ki, nem érinti, tehát az adott fogyasztói kölcsönszerződések egyéb érvénytelen kikötéseiből fakadó követelések érvényesíthetőségét nem zárja ki - a forintra átváltás, illetve a kamatszabály alkalmazásának mellőzésére irányuló bejelentés elmaradása esetére sem - az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötés érvénytelenségére alapított igény bíróság előtti érvényesítését és annak érdemi vizsgálatát. A jogalkotó előzőeknek megfelelő szándéka kitűnik a DH3. tv.-nek a 2015. évi CXLV. tv. 29. §-ával beiktatott 15/A. §-ában a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazására kezdeményezett peres eljárásokkal szemben kifejezett elvárásból, iránymutatásból is.
- [37] A felperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelenségére hivatkozása mindezekre figyelemmel a perben érdemben vizsgálható volt, azt az ügyben eljáró bíróságok - a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal ellentétben - ténylegesen vizsgálták is, ebben a kérdésben - a DH3. tv. joghatásával kapcsolatos, az előzőekben kifejtettekkel ellentétes jogi álláspontja ellenére - még a másodfokú bíróság is érdemben állást foglalt. A jogerős ítélet ezért ebben a kérdésben is érdemben felülbírálható volt.
- [38] A Kúria álláspontja szerint nem volt megállapítható az ügyben a keresettel támadott, a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses tartalom tisztességtelensége, ezen alapuló érvénytelensége.
- [39] Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III. 2.a) pontjához tartozó indokolás, EUB C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszoolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés - egészének - érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [40] Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződési feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a 93/13/EGK irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az EUB-nek a 93/13/EGK irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor (2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás).
- [41] A C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban - amelyet az alapügyben vizsgált deviza alapú szerződésben kikötött árfolyamrész, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú

árfolyammal szemben a törlesztőrészletek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tevő szerződéses feltétel tett indokoltá - a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást az EUB, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelnie a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

- [42] Az EUB az előzőekben hivatkozott ítéletében a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az EUB ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított szempontrendszer alkalmazása során a fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az EUB ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítása és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmű árfolyamok kikötése - a szerződéses feltétel természetéből adódóan - feltételez és magában hordoz egy szükségszerű számítási műveletet.
- [43] A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE jogegységi határozatát, a 6/2013. PJE jogegységi határozattal addig el nem döntött jogkérdésekről. Idetartozott egyebek mellett a devizaalapú kölcsönszerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés megítélése is.
- [44] A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. Kitűnik a jogegységi döntés indokolásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben. Ez utóbbi körbe tartozó többletinformációnak - így a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott jellegére közölt adatnak - csupán a szerződés egyértelmű megfogalmazásával, illetve a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben, a bennük foglalt tájékoztatást lerontó hatás tulajdonítható.
- [45] Mindezeket követően hozta meg az EUB a C-51/17. számú ítéletét, amelyben kifejezetten az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott

döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

- [46] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítéléséhez azonban nem csupán a megkötött kölcsönszerződés vonatkozó szabályozásának, hanem a felek szerződéskötését megelőző valamennyi idetartozó tájékoztatásnak is jelentősége van.
- [47] A perben nem volt vitás, hogy a felperes 2008. július 23-án, tehát közel 1 hónappal a kölcsönszerződés aláírását megelőzően külön írásbeli tájékoztatást kapott a deviza alapú kölcsönszerződések speciális kockázatairól. A felperes az ekkor tett írásbeli nyilatkozatában el is ismerte "A devizahitel kockázatairól" szóló nyomtatvány átvételét, kijelentve, hogy annak tartalmát megismerte és tudomásul vette, és megismerte az alperes jogelődje által alkalmazott, a devizahitel árfolyamkockázatát csökkentő törlesztési módot is. Ennek az írásbeli nyilatkozatnak a valóságtartalmát a felperes a per során sem vonta kétségbe. Az alperes az elsőfokú eljárás során becsatolta azt a 2007. január 1-jei keltezésű, Tájékoztató a devizahitel kockázatairól elnevezésű okiratot, amelyet állítása szerint a felperes részére átadott. A felperes sem az elsőfokú eljárásban, sem az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében nem tagadta azt kifejezetten, hogy az alperes által csatolt tájékoztatót kapta meg, csupán arra hivatkozott, hogy magán a tájékoztatón nem szerepel az aláírása, így nem bizonyítható, hogy a 2007. január 1-jei keltezésű tájékoztató azonos azzal a tájékoztatóval, amelyet nem vitásan megkapott. Nem tett a felperes a perben olyan állítást sem, hogy a részére ténylegesen átadott előzetes írásbeli tájékoztatóban más tartalmú tájékoztatás szerepelt volna az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban, mint ami a 2007. január 1-jei keltezésű okiratban szerepel.
- [48] E peradatok alapján az elsőfokú bíróság a Kúria megítélése szerint helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy kétségmentesen megállapítható, a felperes 2008. július 23-án az alperes által becsatolt 2007. január 1-jei keltezésű, a devizahitel kockázatairól szóló tájékoztatót kapta meg az alperestől. A másodfokú bíróság ezzel ellentétes megállapítása nem áll összhangban a felek perbeli nyilatkozataival, a rendelkezésre álló bizonyítékokkal.
- [49] Az átvett írásbeli tájékoztató és a kölcsönszerződés általános részének 7.7. pontja alapján pedig a felperes számára világosnak kellett lennie, hogy a deviza alapú kölcsönszerződéshez árfolyamkockázat kapcsolódik, a felvett kölcsön visszafizetendő forintösszege és a havi törlesztőrészletek összege a CHF és a HUF egymáshoz viszonyított árfolyamának alakulásától függően változhat, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot teljes mértékben neki kell viselnie, így a deviza alapú kölcsön felvétele fokozott kockázattal jár. A Kúria egyetért az elsőfokú bíróság következtetésével, ez a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan a felperes részére írásban nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelményét.

- [50] Sem a kölcsönszerződésben, sem az előzetesen átadott írásbeli tájékoztatóban nem szerepel az, hogy az árfolyamkockázat felperes számára hátrányos következményeit úgy kívánnák korlátozni, hogy a felperes fizetési kötelezettsége ne haladja meg azt a mértéket, mint amennyi abban az esetben terhelné, ha forintkölcsönt vett volna fel. Nem kötötték az árfolyamkockázat viselését a felperes aktuális jövedelmi és vagyoni viszonyaihoz sem. Az írásba foglalt szerződésben a felperesnek az árfolyamkockázat számára hátrányos következményeiből eredő terheit semmilyen módon nem maximálták. Éppen ellenkezőleg, a kölcsönszerződés általános részének 7.7. pontja azt rögzíti, hogy a kölcsön igénybevételevel együttjáró, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot teljes mértékben a felperes viseli.
- [51] Azt, hogy a felek szerződési nyilatkozatai nem a valóságos szerződési akaratukat tükrözik, ténylegesen ugyanis nem olyan tartalmú kölcsönszerződést kívántak volna egymással kötni, mint amit a szerződést tartalmazó okirat rögzít, tehát hogy a perbeli kölcsönszerződés színlelt lenne, a per során maga a felperes sem állította. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján ez nem is állapítható meg. A felek titkos fenntartása vagy rejtett indoka pedig a szerződés érvényessége szempontjából az rPtk. 207. § (5) bekezdése szerint közömbös.
- [52] A per adatai alapján nem állapítható meg az sem, hogy a felperes részére az árfolyamkockázattal kapcsolatban adott írásbeli tájékoztatás tartalmát az alperes szerződéskötéskor eljáró munkatársai által közölt valamely szóbeli tájékoztatás lerontotta volna, az alperes az árfolyamkockázat lehetséges hatásait, következményeit elbogatellizálta volna, és így a felperes megalapozottan arra a következtetésre juthatott volna, hogy a kölcsönszerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat a részére adott írásbeli tájékoztatással ellentétben nem valós vagy következményei esetlegesen csekély mértékűek, illetőleg őt nem vagy nem teljes mértékben terhelik.
- [53] A keresettel támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége mindezekre figyelemmel - az elsőfokú bíróság helyes következtetésének megfelelően - nem volt megállapítható.
- [54] A másodlagos keresetét elutasító jogerős ítéleti rendelkezéssel kapcsolatban a felperes felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértésre nem hivatkozott, e részében ezért a Kúria a jogerős ítéletet érdemben nem vizsgálta.
- [55] A teljesség kedvéért a Kúria rámutat, hogy a per tárgyán kívül eső szerződési feltételek tisztességtelenségét és ezen alapuló semmisségét hivatalból nem észlelte. Ezzel összefüggésben hangsúlyozza, a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseiből nem vezethető le az az elvárás, miként az irányelv 4. cikk (1) bekezdésének és 6. cikk (1) bekezdésének értelmezésével az EUB is kimondta a C-511/17. számú ügyben hozott ítéletében, hogy a bíróság a jogvita tárgyán túlmutató körben vizsgálja a szerződési feltételek tisztességtelenségét. A 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését ugyanis az EUB hivatkozott ítélete szerint akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyhöz, amint a rendelkezésre állnak az ehhez szükséges - adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített - jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességtelennek minősülnek-e. A 93/13/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jóllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

- [56] A fogyasztó számára az irányelv alapján hivatalból biztosítandó védelem nem terjedhet odáig, hogy a nemzeti bíróságok figyelmen kívül hagyják a jogvita tárgyának - ahogyan azt a felek az általuk felhozott jogalapok fényében értelmezett követelései révén meghatározták - kereteit vagy túlterjeszkedjenek azokon. A nemzeti bíróság nem köteles a jogvitát az előtte felhozott kereseti kérelmeken és jogalapokon túl kiterjeszteni azáltal, hogy az esetlegesen tisztességtelen jellegük vizsgálata érdekében egyenként elemzi az olyan szerződés összes többi feltételét, amelynek csupán bizonyos feltételei képezik tárgyát az e bíróság elé terejesztett keresetnek. Ezt az értékelést igazolja egyrészt a rendelkezési elv, amely szerint a jogvita tárgyát a felek határozzák meg, továbbá a ne ultra petita elve, amely szerint a bíróság nem terjeszkedhet túl a felek kérelmein. Ezek az elvek sérülnének, ha a nemzeti bíróságok a 93/13/EGK irányelv értelmében kötelesek lennének a jogvita tárgyának a felek kérelmei és jogalapjai révén meghatározott kereteit figyelmen kívül hagyni vagy azokon túlterjeszkedni. Következésképpen a nemzeti bíróság az elé terjesztett jogvita tárgyának keretei között köteles hivatalból megvizsgálni valamely szerződési feltételt azon védelem címén, amelyet az irányelv értelmében biztosítani kell a fogyasztónak annak elkerülése érdekében, hogy a fogyasztó követeléseit elutasítsa egy - adott esetben jogerőre emelkedő - határozattal, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha e fogyasztó a tájékozatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni a feltétel tisztességtelen jellegére. [C-511/17. számú ítélet indokolásának (30), (31), (32) bekezdései].
- [57] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [58] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelem alapján a felperes köteles megfizetni az alperes jogtanácsosi munkadíjból álló, a felülvizsgálati eljárás tárgya értékével és a kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel összhangban álló felülvizsgálati eljárási költségét [rPp. 270. § (1) bekezdés, 78. § (1) bekezdés, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései].
- [59] A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli [6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés].
- [60] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LXVIII. 143. § (1) bekezdése alapján, mivel a felek a (2) bekezdés szerint az értesítés kiadásakor hatályos jogszabályi rendelkezések szerinti határidő alatt közös kérelemben nem kérték a tárgyalás megtartását és a veszélyhelyzet megszűnését követő 15 napon belül sem terjesztettek elő tárgyalástartásra irányuló kérelmet.

Budapest, 2020. október 20.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül: